

Szerkesztői iroda:

Belváros, kalap-u. 15. sz. I. em.
A lap szellemi részét illető minden köz-
lemény a szerkesztőséghez intézendő. —
Bérmentetlen levelek csak lesem-
zettől fogadtatnak el. — Kéziratok nem
adatok vissza.

Kiadóhivatal:

Belváros, Lipót-u. 2. sz. földszint (Ker-
tész József könyvnyomdai irodája)
hova a lap anyagi részét illető közle-
mények (előfizetési pénzek, hirdetésmé-
nyek kiadás körüli panaszok) intézendők.

KÖZÉPPÁRT

Politikai napilap.

Előfizetési feltételek:

Vidékre postán vagy helyben hához
hardva.)
Egész évre 10 frt. Fel évre 8 frt.
Negyed évre 4 frt.

Egyes szám 6 krajczár.

Hirdetmények díja:

-hasábos petitior egyszeri hirdetésnél 12,
kétzornál 10, háromzornál 8 kr.
A nyilvántartás 50 kr.
Bélyegdíj külön 30 kr.

Hirdetmények elfogadtatnak a ki-
adóhivatalon kívül egyedül **Hansen-**
stein és Vogler hirdetésüzemi
hivatalban Budapest: Borotya-utca
3. sz. I. em. Bécs: Wallfischgasse 10. sz.
Prága: Graben 27.

Legjobb gazdálkodás: tevőlegesen hatni az adóképeség fokozására.

Addig nyújtózkodjál, míg a takaró ér — szokták mondani, s ez a magánpolgár háztartásában fő-maxima volt és lesz mindig; az állam azonban gyakran jut olyan helyzetbe, hogy kiadásait nolle-velle meg kell néha tiszereznie is, amint ez Magyarországgal is történt, kénytelen lévén egyfelől a cultur-állammá emelkedés és igényeinek megfelelni, — másfelől részt vállalni az 1848. óta meg négyeszerződött államadósságból s elvállalni azon roppant terhet is, melyet az európai fegyveres béke minden continentalis nagyhatalom nyakába ró. Ezek ellen hangosan is lehet beszélni, sőt elmondhatja valaki azt a furesaságot is: érjük be 40 ezer emberrel, s adófizetés helyett, eszmáitassunk magyar bankót eleget: hanem az ilyesmikkel a budget legesekélyebb tételt se fedezhetjük.

Az állami kiadások és bevételek arányosbitása, magyarul szólva: az államadóvá lett deficit kerek summájának kisebbitése tárgyában a 9-es, illetőleg 21-es bizottság bőlesen és lelkiismeretesen fölkereste mindazon czimeket és tételeket, melyeknél gazdálkodni lehet; ámde az ország közgazdasági fejlődésének hathatós előmozdítása az államháztartásban is a legfőbb factor, erről tehát többet is el lehet mondani.

Gazdaszatunk ez idét is kevésbé belterjes, az ország termőföldjének jó része legelőül használtatik úgy a magyar nagy- és kis rómaságon, mint az erdélyi hegyek között; sok helyen a századok hosszú során áthagyományozott ugarendszer, s ennek folytán egy hatályos mezei rendőrség hiánya lehetetlené tesz minden okszerű változgatást, szóval: sok helyütt egyetlen terméketlen év adófizetésre képtelenné teszi polgárainkat, nem is említve a család eltartására, s a jövő beruházásokra szükségelt tiszta hasznót. Agricultur országnak nevezük hazánkat, de némelyekben még mindig a nomad élet határai közt tengünk, bárha napról-napra szaporodik is a nagy és kisebb mintagazdaságok száma, e részben kihatóbb lendületet csak úgy remélhetünk, ha évről-évre kevesedni fognak a tagosítatlan határok, ha a közlegelők fölőstása s az erdők szabályozásának igénye hova tovább, mind inkább testé váland, ha a telekkönyvvezetés ország szerinte mielőbb befejeztetik, ez által gazdasági hitelünk megszilárdul, ugyszólva megalapul, s „kisbirto-kosok bank“-ja és más hitelintézetek által és utján előteremtnek olcsó kamat és törlesztés mellett az okszerű beruházásokra nélkülözhetlen tőkék. Míg azonban agricultur viszonyaink eme korszerű átalakulásának formái jobban kidomborodhatnának, a gyakorlati nemzetgazdaság tudományának kellene uttörőként elől járni.

Van néhány felsőbb és alsóbb gazdasági tanintézetünk, hanem az ezekben szerzett szakismeretek jobbára véka alá rejtett világosság; sok jeles tanár tapasztalati tudománya az iskola falai között hangzik el; mert, ha néhányan használják is a sajtót, miután még szakközlönyveink nélkülözhetlenségét se érzik értelmesb gazdáink se, kik amennyit panaszkodnak a földadó magassága miatt, — ez által csak szűk körben hathatnak; a végzett ifjak pedig egy-egy nagyobb gazdasághoz jutván be, ott tüdősen működhetnek, de nem eléggé külterjessen. Az állam által fizetett tanároknak már csak azért is, hogy gyakorlati ismereteiket gazdagíthassák — népszerűleg oktatva kellene az ország különböző vidékeit beutazni; legalkalmasabb lenne e czélra az utolsó éves tanítványok kíséretében tenni kirándulásokat; így a kedvest a hasznossal párosítanák, magasaabb szempontból fölfogott elhivatásuknak élnek, s a vezetőség alatt álló ifjakat igazán az élet mezején avatnák fog gyakorlati gazdákká. Ha e körutak közben

megtanítanak minden évben néhány száz négy-
szög mfd gazdát arra: hogyan művelhetik meg
földjeiket jobban s adhatják vissza annak az
elvonat termőerőt, — ha megismertetnék őket, a
helyi körülményekhez képest, a jobb gazdasági
eszközökkel; ha megtanítanák, melyek a háló-
datosb gabna nemek: melyik ad több szemet,
melyik érik hamarabb, — mely szemek táplál-
ják jobban a barmokat, s melyek azon gyökér-
növények, melyekből kivitel útján is lehet a kis-
gazdának pénzt hozni a házhoz; megta-
nítanák arra, melyik a legezserűbb szállónive-
lés, melyik fajt kell szaporítani, melyiket irtani,
— mily fontos a kis gazdára is a kertészet
stb. stb. — az ilyeszerű gyakorlati oktatás hasz-
nai nem sokára, az adóképeség emelése által tő-
kében adnák vissza azt, mit az állam e czélra
— az utaztatási költségeketértve. kamatokban
előlegezne.

A virágzó mezei gazdaság nem csak táma-
sza, hanem alapja a kéz- és gyár-ipar, s a ke-
reskedelem magas fokra kifejlésének; ott van
Anglia, Belgium példája, hol a nemzet-gazdaszat
amaz ágazatai párhuzamosan és belter-
jesen gyarapodnak. Nálunk is a mezőgazdá-
szatnak kell lenni a basisnak, s hogy valóban az
is, ezt már a közepes termésű évek is éreztetik,
ad ocules demonstrálják.

Nálunk a kézmű- és gyár-ipar, hogy a legtet-
szetesebb kifejezéssel éljünk — csak fejlődő
stadiumban van; kereskedelmünket pedig kivi-
teli nyers anyagaink mennyisége szabályozza,
jobban mondva, korlátozza, itt a fejlesztés rugoi-
nak erősítéséről gondoskodni ismét az állami
takerékosság egyik ágazata:

A mi iparosaink még kevésbé méltányolják
a munkaelegyítés előnyeit; pedig tudhat-
nák, hogy az egyes vesszőt a gyerek is ketté tör-
heti, míg a nyáláb, herculesi izmokkal is daczol.
A czéhek felosztása idejében nem siettek „szab-
ad ipartársulatok“-ká alakulni; bár a hatalmas
ellenfelek versenyével, szemben csak is vállalva
birkózhatnak meg. Azt kellene ám megfontol-
niok, hogy most nem egy kasztszerű osztály köz-
vetett, de saját legközvetlenebb életérdekei-
ket kell megvédelmezniök; az állami gyámko-
dástól e részben nem sokat várhatnak, mert ha
a védvámok elrepedezett üvegharanga alá állít-
tatnának, ennek csak amnyi haszna lehetne, hogy
e korongon belül és nem azon kívül hervad-
kénység, a minél széleskörű társulás által
kell megküzdenniök a külföld hatalmas iparával.
Kétségtelen, hogy sikeres kilátással nem léphet-
nek ki a sikra az ipar minden ágazatában; ámde
legalább arra kell törekedniök, hogy minél ke-
vesebb, itt hon is jól földolgozható nyersanyag
vitessék túl a haza határait, így, nevezetes tőké-
ket fognak maguknak s az országnak megtar-
tani, meggazdálkodni; behatóan meg kell ismer-
kedniök a munkafelosztás hasznaival is, hogy t.
i. ez által többet, jobban és olcsóbban lehet elő-
állítani; mert így nemesak a belpiaczot tarthat-
ják meg a hagyományos népviseleteken túlter-
jedő cikkekben is, hanem felvértezten léphet-
nek sikra dél-keleten is, miután közlekedési esz-
közaink ma-holnap a rég ohajtott kapcsolatok-
kal tökéletesebbé válandanak. Azután a régi el-
avult vándorlási rendszert helyettesítsék tehetsé-
gesebb ifjaknak külföldre, a közvetlen tanuha-
tás forrásaihoz utaztatásával; ha egy nagyobb
iparos társulat e czélra összehordott tőkéből ál-
dozatot hozand, nem lesz az ablakon kidobva;
általános a panasz, hogy gyarló anyagból és ke-
vés izléssel dolgoznak vidéki városainkban, ezért
öli el keresettiket a kül-piaczi áru; ezen a bajon
a kultapasztalat mind segíthet, van elég jó anyag-
unk, s izlést is lehet amonnan elsajátítani.

Az ipar emelésére a kiállítások, föllovasások
is sokat tehetnének, ha az érdekeltek több előze-
rettel látogatnák azokat; az állam szolgálatá-

ban levő szakférfiak tanácsai is sokat lendíthet-
nek ben, míg kín consulaink támogatását mélt-
tán megvárhatják iparos társulataink; sokat teh-
hetnek az iparkamarák is a czélszerű reformok
keresztülvitelére, de az iparos osztálynak nem
kell mástól várni, önmagának kell eszeleked-
nie, mert az idő int, a concurentia áramlata nap-
ról-napra nő és nem apad.

A gyár-iparnak lendületet hazánk tőkese-
génye miatt főleg a törvényhozás adhat, ke-
vezményekkel édesgetvén be azokat, kik
magyar polgárokként akarnák e haza kinecsit
maguk, de a magyar állam javára földolgozni, a
gyár-ipar culturáját köztünk terjeszteni; jogál-
lamná létünk már félig ajtót nyitott, s a félté-
kenység mellett eszünkbe kell, hogy tartsuk azt,
hogy a leghatalmasabb gyár-iparos államok is
hasonló uton érték el bizonyos iparágak fölvi-
rágzását, s hogy gazdaságuk, szabadsá-
guk egyik palladiuma.

Nagy tisztelettel hajlunk meg azon böles-
elvek előtt, melyek kimutatják, hol és mily czime-
ken lehetne államunknak kevesebbet kiadni;
ámde mi ennél még nagyobb fontosságot tulaj-
donítanánk egy oly munkálatnak, mely szakér-
tőleg kijelölné: hol és hogy lehet többet be-
venni úgy, hogy az adófizetők kevesebbé ter-
heltessenek, azaz, többet szerezvén, meg-
erőltetés nélkül többet adhassanak a magyar
cultur-állam szükségére, s ez által kevesedjék a
deficit. Az egyensúly szilárdan csak úgy álland
helyre, ha nemzetgazdasági forrásaink
bővítése által polgáraink adóképes-
ségét fokozzuk: hármass csatornán adván bő-
vebb anyagot kereskedelmünknek. H.

**A naszdvidéki erdők ügyében kiküldött képvise-
lőházi bizottság** tegnap ülést tartott, melyben az „Ung-
Corr.“ értesülése szerint több, ez ügy tisztázására még
szükséges iromány megszerzéséről intézkedés tétetett és
Királyi Pál eddigi jegyző, illetőleg előadó helyébe, ki ma-
gát egészségi tekintetből e tisztól fölmenteni kérte, P a p
Lajos bizottsági tag választott meg.

A képviselőház kérvényi bizottsága tegnap d.
u. 5 órakor tartott ülésében vette tárgyalás alá a zsidó
hadiserezalap hovátördítása, illetőleg a rabbi képezde föl-
állítása tárgyában a képviselőházhöz több zsidó hitköz-
ség részéről benyújtott kérvényeket.

A bizottság ezuttal érdemleges határozatot ez ügy-
ben nem hozott, miután több idevonatkozó fontos okira-
tok, melyek az ügy kimerítő fölvilágosításához elvetlen
szükségesek — bekérése határozatot, megbízatván az
előadó, hogy azokat a jövő ülésig, mely a legközelebbi
szombatra tüzetett ki, megszerezni igyekezzen. A kor-
mány részéről jelen volt — Trefort Agost vallásügymi-
niszter és Ranicher Jakab osztálytanácsos.

**A képv. ház vasuti és pénzügyi együttes bizott-
sága** tegnap d. u. 5 órakor tartotta ülését a keleti vasut
ügyében a 9-es albizottság előterjesztett jelentése tár-
gyában.

A bizottság a jelentést változatlanul elfogadta, va-
lamint az abban foglalt kérdőpontokat is. A keleti vasut
igazgató-tanácsa azon kérelmének, hogy a hozzá
intézt kérdésekre írásban felelhessen, hely nem ada-
tott, hanem szótöbbséggel elhatározatott, hogy a szóbeli-
ség alkalmazandó a kihallgatandókra nézve. Az angol-
osztrák bank kihallgatását a bizottság az ő fölsége sze-
mélye körüli miniszter útján, az osztrák kormány köz-
benjárása folytán fogja eszközölni. Warring testvérekre
nézve semminemű határozat nem hozott, egyelőre füg-
gőben hagyatván a kihallgatási mód. A kormány részé-
ről jelen voltak: a közlekedési miniszter és a pénzügy-
miniszter.

A belügyminiszter a törvényhatóságok kikereki-
tése ügyében számos képviselőt értekezletre hívott meg,
mely vasárnapon d. e. 11 órakor tartatik a belügyminis-
ter hivatalos helyiségeiben.

A Deák-kör ma esti értekezletének tárgyát a
képviseelőház több bizottságában megüresedett helyekre
való candidatió képezte.

A közjogi ellenzék népgyűlése. Az „Egyetértés“
mai száma közli az orsz. ellenzéki központi kör (elnök:
Simonyi Ernő, jegyző: Csávolszky Lajos) fölhívását a

H. H. H. H.

május 17-dikén Budapesten tartandó népgyűlés tárgyában. Mint e fölhívás jelenti, a népgyűlés elő a következő határozati javaslatok terjesztetnek: „Mondja ki az országos népgyűlés azon kívánságát, hogy hazánkban letesző mindazon politikai pártok és pártfrakciók, melyek Magyarország állami önállóságát és függetlenségét kivívni óhajtják, s e cél elérésére az 1867. XII. törvényzikk eltöröltetését tartják első sorban szükségesnek, országoszerre egy párttá alakuljanak, szemben azokkal, kik az 1867-diki közösügyi rendszer fennmaradásában megnyugosznak.

Jelentse ki ezenkívül az országos népgyűlés, miszerint szükségesnek tartja, hogy az 1848. V. választási törvényzikk a jogegyenlőség érvényesítésének, valamint a vesztegetés és kihágások akadályoztatásának érdekében akként alakítsák át, hogy az általános szavazatjog alapján a választások közösenként és titkos szavazás mellett eszközöltessenek; a teljes lelkiismereti szabadság törvény által biztosítottassék;

a törvényhatósági intézmény, népképviselői alapra fektetve, történelmileg kifejlett teljes hatáskörébe visszahelyeztessék;

a királyi kisebb haszonvételek s más, még fennálló hibéri természetű viszonyok régóta szőnyegen levő ügye a korszellem kívánalmai szerint elintéztessék;

az önálló vámterület fölállítására eszközöltessék és megterjesse minden szükséges intézkedések az iparosok elhanyagolt érdekeinek fölkarolására;

a hitelviszonyok javítása, a pénzügyi és uzsora eltávolítása végett egy önálló magyar jegybank haladéktalan fölállításán kívül egy oly hitelintézet is létesíttessék, mely által a kisebb birtokosok is mérsékelt kamat és törlesztés mellett kölcsönt kaphassanak.

— **Tabról** írják a „P. L.”-nak, hogy a választást megelőző hét egész csöndesen, minden agitatio nélkül folyik le. A választás május 1 napjára lett kitűzve.

— **A váltótörvényjavaslat** tárgyában összehívott bizottság szerdán tartott ülésében befejezte a VIII. fejezet a közbenjárásról és IX. fejezet az óvásról szóló cikkeket. (76—83. §§.) Legközelebbi ülés jövő héten, szerdán délután 5 órakor,

— **A közoktatásügyi miniszter** a bécsi tudományegyetem jog- és államtudományi karánál fennálló semináriumi rendszer és az előadások rendjének és menetének, valamint a gyakorlatok módjának tanulmányozására Hoffmann Pál és Lechner Agost egyetemi tanárokat küldötte ki.

— **Egy helybeli ügyvéd barátunktól** — írja a „Reform” — vesszük a következő levelet:

„T. szerkesztő ur! A „Reform”-nak f. évi ápril 21-én megjelent vezércikkében érintett nemzetiségi tulkapásokra vonatkozólag van szerencsém azoknak az idezart pöriratban nyilvánuló egyik példányával szolgálni, mely mult évi ápril 14-én magyar keresetlevélre adatván be a bajai törvényszéknek, ezáltal elfogadtatott és fölpörőssel válaszadás végett közöltetett.”

Az e sorokban említett beadvány szerkesztőségünknel le van téve. A czime ekképen szól: „Lübliches köngl. Gericht Baja: Eine rede des Michael v. Rudics, Advocaten aus Almás, gegenwärtig Stuhlrichters in Apathin, durch Advocaten Gedeon Leovics in Zombor — contra

A „KÖZÉPPART” TÁRCZÁJA.

Válasz Szigligeti urnak.

Mélyen tisztelt uram! Mielőtt a hivatalos lap mai számában megjelent „őszinte válasz”-ára elmondanék egyet-mást, engedje meg, hogy néhány megjegyzést bocássak előre.

Mindenekelőtt nagy örömmel fejezem ki a fölött, hogy a nemzeti színház úgy nevezett látványos iránya végre valahára lírapi vita tárgyává lett; mert e vitában bármily ellentétes, s az igazság határait többé-kevésbé átélő vélemények és állítások merüljenek is föl — melyektől közbevetőleg legyen mondva, az ön cikkke sem egészen ment, a művészet ügye csak nyerhet, mivel e vita annyit mindenesetre elér, sőt már el is ért, hogy a nemzeti színház dekoratív irányának, már-már károsá vált tulkapásaitól nem kell tartanunk.

E sorok írja a nemzeti színház dekoratív-irányának már akkor hadat izent, midőn ezen irány kezdett fölkapni a nemzeti színháznál s midőn két lap nagyobb tulbuzgósággal, mint igazságszeretettel föltétlenül magasztalta, s így a közvélemény meghamisított helyesléssel tulkapásokra buzdította ezen irányt, csak annál több okot látott a harez folytatására, mert ha valamely téves irány a kritika egyhangú kárhoztatásával áll szemben, annak mindenesetre buknia kell, míg, ha a kritika — nem kérdjük, személyes, vagy nem személyes indokokból — a téves irány szolgálatába szegődik, az diadalmaszkodik, míg tulkapásai végtére meg nem buktatják.

Ily tulkapása volt a nemzeti színház látványossági irányának a „Téli rege” előadása, mert míg az előtt, midőn a dekoratív-irány nem követett el a nemzeti színház méltóságá ellen ily ekkletans merényletet, alig egy-két lap nem tapsolt a tapsolók kórusával, s fejezte ki aggodalmát a nemzeti színház iránya felett, míg most, a „Téli rege” előadása után ezen irány vesszőfutást volt kénytelen tenni az „Ellenőr”, „Ungarischer Lloyd”, „Középpárt”, „Hunnia”, „Hon”, „Figyelő”, stb. sorai közt.

Ezen lapok többé-kevésbé megtámadták a „Téli rege” kiállítását, ugyanígy, hogy ön t. igazgató ur, kénytelen volt leengedni némi-némi dolgokat ezen izlést és a művészetet sértő látványosságokból, nehogy a megbotránkozás nagyobb mérvet öltön fel, sőt a hivatalos

— Frau Anna Fabrici, geb. v. Rudics in Raab, durch Advocaten Ludwig Olay in Baja... stb. — Megjegyzéseket nem irunk hozzá, mindenkit átengedünk fölhaborodásának. Szavunk alig van már a bajai törvényszék számára.

— **Csikszék főispánja**, Mikó Antal elhunván, addig, míg a főispáni állás betöltése eszközöltetik, avagy e tekintetben más határozatik, a csikszéki főispáni teendőket ellátásával a belügyminiszter Mikó Mihály, Maros-zék főkirálybíráját bízta meg.

— **A „N. fr. Presse”** arról értesült, hogy a magyar delegatiónban interpellatio fog intézteni a közös hadügyminiszter illetőleg a tengerészeti osztályfőnökhöz, a „Radetzky” nevű fregatte, hibás és helytelen építése miatt. E hírt, a nevezett lap most oda módosítja, hogy az initiativa az osztrák delegatusok köreiben keresendő, kiket készségesen támogatnak magyar collegáik. — A „Radetzky” fregatte 600 lövegű, 3100 tonnasúly és 15 ágyuval. A hajó építési költsége három millió; igen alaposak az aggodalmak, melyek a hadihajó használhatóságát tagadják; vagyis más szóval, három millió forintot dobtunk ki ismét haszontalanul.

— **Ő fölsége utazása Olaszországba.** Polából e hó 19-ről írják, hogy most már kétségtelen, miszerint ő fölsége a nyár folytában Olaszországba utazni fog. Az itteni fegyvergyárban tett előkészületekből bizton következtetni lehet erre.

A „Miramare” nevű hajó annyira készen tartatik, hogy fölszerelése a legrövidebb idő alatt eszközölhető. A „Grief” egészen kijavittatik és új gőzüstökkel ellátatik. Hogy a hajóraj, mely hajói fogják ő fölségét kísérni, még nincs meghatározva.

— **Mocsonyi Sándor lemondása.** Az „Albina” közli, hogy Mocsonyi Sándor választóihoz intézett levelében kinyilatkoztatja, hogy lemondása következtében nem szünet meg azon nemzeti párthoz tartozni, melynek zászlója alatt eddig küzdött. Egyszermind reméli, hogy az ő lemondását a radnai kerület egy újabb választásáltal jelentéklenné teendő.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése ápril 24-én.

Előnk: Perczel Béla megnyitván az ülést két kérvényt mutat be.

Irányi Dániel a következő interpellatiót intézi a miniszterelnökhöz:

Hajlandó-e miniszterelnök magának tudomást szerezni s a képviselőházzal közölni vajjon:

1. A gróf Beust, az akkori külügyminiszter által hg Metternich azon időbeli nagy követhoz a francia udvarnál, 1870. évi július 20-án intézett s először a párisi „Le Temps” czimű, azután több részint külföldi, részint magyar hírlap által közzétett hivatalos levél hiteles-e?

2. Ha igen, az ezen levélben említett s egyrészt az osztrák-magyar, másrészt a francia udvar között 1869-ben kötött titkos véd- és daczsövetség a magyar kormány tudtával és beleegyesésével kötött-e?

3. Ez utóbbi esetben hajlandó-e a miniszterelnök a kérdéses szerződést a ház asztalára letenni? Közölni fog a miniszterelnökkel.

lap mai számában irt cikkében maga is beismeri a „nagy fejek” félretételének szükségességét.

Ön, t. igazgató ur különben még egyéb dolgokat is beismer, s fogadja ezen őszinteséget legszivesebb köszönetünket.

A látványosságok — írja ön nem képezik a művészet lényegét, mert koronként meg volt nélkülök; ak kor azt szokták meg, hogy ne legyenek, most pedig azt, hogy legyenek.

Ezen önvallomás, elismerjük, nem hogy fen semmi kívánni valót. Tudomásul vesszük, hogy a nemzeti színház közönsége megszokta a látványosságokat, sőt még azt is megengedjük, hogy látványosságok nélkül a közönség csak győren látogatná a nemzeti színházat, mert hisz fájdalommal tapasztaljuk, hogy a legkitűnőbb klasszikus de föl nem diszített darabokra, mint legközelebb a „Nők iskolá”-jának előadására csak félig telik meg a nézőtér, holott a „Téli rege” másodsor is elégtel házat csinált, s ha színe hoznának egy még látványosabb darabot, a színház tán elégséges sem lenne a közönség számára.

Persze, a realismus, az erőfeszítő munka korát éljük; mindenki el van foglalva a nap hosszában s nem kívánhatjuk, hogy estére kelve a színházban ódon, klasszikus műveken unatkozzék, vagy az emberi szenvedélyeknek a színpadra hozott küzdelmén okulva szórakozzék; a durva idegek csiklandozása céljából tehát izgatott szerekre, meglepő látványosságokra, tableau-kra, apothosisokra stb. van szükség.

Nem tagadjuk meg t. igazgató ur, az ön kormányától azon érdemet, hogy a „sok ellentétes érdek” kielégítésén kívül kiválólag gondoskodott a „Circenses!”-t kiálto nagy tömeg durva izléséről is, s így legalább ninesen olyan képzeltetű érdek és izlés, melyre a nemzeti színház hébe-hóba ki ne terjesztette volna figyelmét, sőt színe hozandó darabokat — elismerésre méltó éles látással — úgy szemelték ki, hogy a műveltebb osztályok finom s nagy tömeg rudimentalis izlésének egyszerre tegyen eleget — a kecske és kaposzta meséje szerint. Most már meg tudjuk magunknak magyarázni, miért kerültek egymásután színe Shakespeare leggyengébb, de látványosságra, görög-tűz-fény-komédiára, apothosisra legalkalmasabb színművei, míg a nagy tregédia-költő elsőrangú darabjai örök nyugalomba vannak helyezve. Most már értjük, hogy ezen darabok nem művészi erők híján — mert hisz egy tekintélyes lapársunk is váltig állította, hogy nemzeti színházunknál elsőrangú Othellónk van, hanem pusztán azon okból tétettek sutba, mivel nem lehet azokat a tömeg izlése szerint földekorálni, míg a „Téli rege”, „Vihar”, s néhány eredeti darab amellet, hogy szerzőik klasszikus czégre fityeg rajtuk, alkalmasak a látványos komédia elviselésére is, s így a magasabb igényűek sem panaszkodhatnak, mert hisz „klasszikus” darab ellen csak nem lehet kifogásuk, a látványosság hajhászó karzat pedig ugyancsak megtapsolhatja a medvét, görög-tűzfényben ugráló bizar csoportokat, fantasztikus tableau-kat stb.

Következik a napirend: a királyi közjegyzőkről szóló törvényjavaslat folytatolagos részletes tárgyalása. A 106—110. §-ok változatlanul elfogadtattak.

A 111. § nál, mely így hangzik:

„Közjegyzői okirat alapján végrehajtásnak van helye, ha abban az általános kellekeken fölül a kötelezettség teljesítése megállapított, egyszersmind a jogosult és kötelezett fél nevei, a kötelezettség jogcíme és tárgya s a teljesítés időpontja szabatosan kitétek.

Azon tények beállta, a melyekhez a teljesítés kötve van, közokirat által bizonyítandó.

Lázár Adám indítványozza, hogy a hatodik sorban ezen szók után „időpontja” még ezen szavak tetésenek: „és hogy a kötelezett fél magát a végrehajtásnak aláveti.”

Remete Géza a beadott módosítványt pártolja.

Toszt Gyula központi bizottsági előadó Lázár módosítványt nem fogadhatja el, mert az a végrehajtás körüli elvekkel ellenkezik.

A ház Lázár módosítványt elvetvén, a központi bizottság szövegezését fogadta el.

A 112. §-nál, mely így hangzik: „A végrehajtási kérvény azon bíróságra intézendő, a mely a főforgó ügyre nézve, pör esetében, illetékes volna. A kérvény beadása, valamint a végrehajtás elrendelése s a további eljárás, mennyiben a jelen törvény eltérőleg nem rendelkezik — a polgári törvénykezési rendtartás szabályai szerint történik.”

Lázár Adám a következő módosítványt adja be: „E szakasz 4-ik sorában e szó után: „további,” ezen szavakat: „jelesen végrehajtási korlátozása és fölfüggesztése iránt.” A többi marad. Az 5-ik és 6-ik sor ezen szavai után: „amennyiben a jelen törvény eltérőleg rendelkezik” törlendő.

Ezen módosítás elfogadása esetében a 113—122 mintogy új eljárást szabályozó §-ok törlendők.

Remete Géza veszélyesnek tartja azon elvet, hogy ha a közjegyző hivatalos pecsétjének azon kiváltság adatnék, hogy az valakit, habár képzelt jogainak érvényesítésétől elzárna. Nem fogadja el Lázár módosítványt.

A ház a központi bizottság szövegezését fogadta el. A 113—116. §-ok változatlanul elfogadtattak.

A 117-dik szakaszban, mely a kifogások elintézéséről szól.

Bésán Mihály nem tartja czélszerűnek azon intézkedést, hogy a kifogásoknál csak okmányokat lehet használni; mert fordulhatnak elő a törvényben gyökerező bizonyítékok, melyeket e szakasz szerint igen bajosan lehetne érvényesíteni.

Pauler Tivadar igazságügyminiszter megjegyzi, hogy azon elvet, mely szerint a kifogásoknál csak okmányokkal lehet bizonyítani, azért nem lehet kihagyni, mert ez az egész törvényjavaslat sark-pontját képezi. Ha törvényes kifogás tétetik az eljárás ellen, természetes, hogy ez esetben nem kell okmánnyal bizonyítani.

Vargics Imre azt hiszi, hogy a fölhozott nehézségnek az által lehetne legezészerűbben elejét venni, ha kimondatnék, hogy a kifogásoknál rendszerint csak okmányokkal lehet bizonyítani, s egyuttal hivatkozás történék a III-dik szakaszra, melyben a kifogások esetei számlálatnak elő.

Bésán Mihály visszavonja indítványát s Vargics módosítványához járul.

A ház elfogadja Vargics módosítványt.

A 124-dik szakasznál, mely a közjegyző hatáskörét szabályozza a hagyatékai eljárásnál;

Dulovits Ernő azon megjegyzést teszi, hogy e szakaszban azon rendelkezése, mely szerint a közjegyző a

tán azon okból tétettek sutba, mivel nem lehet azokat a tömeg izlése szerint földekorálni, míg a „Téli rege”, „Vihar”, s néhány eredeti darab amellet, hogy szerzőik klasszikus czégre fityeg rajtuk, alkalmasak a látványos komédia elviselésére is, s így a magasabb igényűek sem panaszkodhatnak, mert hisz „klasszikus” darab ellen csak nem lehet kifogásuk, a látványosság hajhászó karzat pedig ugyancsak megtapsolhatja a medvét, görög-tűzfényben ugráló bizar csoportokat, fantasztikus tableau-kat stb.

Ide vonatkozólag mondja t. lapársunk, az „Ungar. Lloyd” „Shakespeare bengáli világitásban” czimű bírálatában: Shakespeare „görög világitásban”, ezen szavaknál nálunk nem kell Shakespeare és Sophokles közti összehasonlításra, vagy egyéb ilyesmire gondolnunk; igen közeli eszmetársítás alapján a „görög világitás” „görög-tűz”-re, „bengáli fény”-re s más hasonló eszközökre emlékeztet, melyekkel a rendezői bölcsesség a czukrot megédesíteni, a drámai költsézet fényt még tulragyogni akarja. Ide semmi művészi izlés, semmi dramaturgi éleslátás, hanem csak bizonyos mennyiségű görög-tűz és aranypor, keménypapíros, tarka rongyok stb. kellenek, s a halhatatlan költemények szelleme már-kellő fénybe van helyezve.

Különben hagyjuk e tréfát és folytassuk komolyan. Ön azt állítja, t. igazgató ur, hogy most a közönség látványosságokhoz van szokva, tehát látványosságokat kell színe hozni.

De hát ugyan kérdem, ki szoktatta e rossz szokásra a közönséget?

Ama látványossági irány, melyet az ön kormánya alatt inaugurált egy találékony, de lázas fantáziája által gyakran izléstelen tulzásokra hajló rendező.

A „Téli rege” előadása alkalmából önhöz intézett nyílt levelünkben azon föltevésnek adtunk kitéjezt, s aethetikai izlése ellenére, bizonyos, a színház anyagi hasznával kerkedő befolyásnak engedve, nyitott ajtót a látványossági iránynak. Ön válaszában ezt tagadja, de megbocsásson, ha ennek daczára is ama megjegyzést fogjuk táplálni, miszerint ön, ki hosszas és fényes drámaírói pályáján mindig visszaautasította a látványosság hajhászatot, s egyedül műveinek drámai értékével iparkodott meghódítani a közönséget, most nem akarhat egy, a művészetre nézve káros irányt tovább fejleszteni. Ha egyébiránt az ellenkező állna, mint ezt ön szavaiból, tisztelt igazgató ur, joggal ki lehetne magya-

biróság önkényétől tétetik függővé, azon eredményt fogja valószínűleg előidézni, hogy a bíróságok vagy egyáltalában nem, vagy csak a legtrikább esetekben fogják a hagyatéki eljárást a közjegyzőkre bízni. Fél attól, hogy ezen intézkedés folytán a magyar közjegyzők szakasztott másai lesznek az osztrák kormány által annak idejében kinevezett közjegyzőknek. Akkor e rendelkezésnek eredménye az volt, hogy a cs. kir. járásbírók a jobb hagyatékokat maguknak tartották meg, azokat imokaikkal letárgyalatták, a többi pedig a közjegyzőkre bízta. A közjegyzőség érdekében szükségesnek tartja, hogy a közjegyző teljesen független tétessék a bíróságtól s azért azt kívánja, hogy hagyatéki eljárás vezetése a közjegyzőkre bizassék.

Máday Sándor: Mint már az általános vita alkalmával kifejtette, elvben pártolja Dulovits indítványát, de a következő szöveget kívánja elfogadtatni „a leltározástól kezdve az örökösödési eljárás vezetése a közjegyzőt illeti.” Ez alkalommal szükségesnek tartja egyúttal megjegyezni, hogy nem azért kívánja a közjegyzőket ily széles hatáskörrel fűlruházni, mint Várady s többek által vádoltatott, hogy azoknak tekintélyes kenyérkeresetet biztosítson, hanem csupán azért, hogy kellő hatáskörrel ruháztatván föl, kellő tekintélyük legyen. Hogy ebben benégygaltatják egyszermind az is, hogy a közjegyzők arányos jövedelemben részesüljenek, az természetes; de e jövedelem szőlőnél nem cél, hanem csak eszköz egy más célnak elérésére. Ajánlja indítványát elfogadtatni.

Várady Gábor megjegyzi, hogy nem Máday beszédére reflectált multkorai felszólalásával.

Remete Géza Máday javaslatát fogadja el; csupán azt kívánja hozzátenni, hogy a közjegyzőt ezen teendőik a székhelyen levő járásbírók területén illetik.

Vargics a központi bizottsághoz kívánja a kérdést utasítani.

Horánszky az eredeti szöveget pártolja, mert nem hiszi, hogy annyi képzett közjegyzőt lehessen kapni, a hány járásbíró van.

Az igazságügyminiszter és az előadó indítványára sz eredeti szöveg elfogadtatik.

A 129-dik szakasznál **Lázár Ádám** a végrehajtók megszüntetését indítványozza.

Elnök figyelmezteti az indítványozót, hogy ez nem ide tartozik, azért indítványa ki fog nyomtatni, szétosztani s a ház a fölött annak idejében fog határozni.

A 138-dik szakasz **Bónis** a központi bizottsághoz kívánja utasítani a czéltől, hogy szövege a 111. és 117. cikkekkel összhangzásba hozassék.

Az előadó és a miniszter hozzájárulván ezen kívánsághoz, a ház azt elfogadja.

A 177-dik szakasz **Nemes Péter** a 10-dik szakaszhoz képest kívánja módosítani, tudniillik, hogy ne mondassék „a kamara és királyi ügyész egyetértőleg” hanem „a kamara a királyi ügyész véleménye kikérése után.” Elfogadtatik.

A 182-dik szakasznál **Steiger Gyula** nagy hiányt lát, a felsorolt vétségek között, melyekről a közjegyző büntetés alá esik, nélkülözi az okmányoknak oly nyelven fűlvetelét, melyre a közjegyző fűljosítva nincs, pedig ily tény semmissé tevén az okmányt súlyos vétséget foglal magában, kéri e tekintetben kiegészítés végett e szakaszt a központi bizottsághoz utasítani.

Elfogadtatik.

A 194-ik szakasznál **Matolay** emel szót és védi a különvéleményt, mely a fegyelmi eljárást egyedül a kamarára akarja bízni. Szólok a javasolt vegyes fegyelmi bíróságban anomáliát lát, s lealázónak tartja, hogy az ebbeli eljárás nem magára a kamarára bízatik.

Ráznai: ha a színház kormányja csakugyan meg van győződve, miszerint a közönség „szokása” miatt a látványosság szükséges; ha a nemzeti színház a roppant subventió dacára sem képes megélni látványos kaszsa darabok nélkül, akkor ne pazaroljuk a szót, hanem mondjuk nyíltan és egyszerűen: a nemzeti színháznak sem művészi, sem anyagi viszonyai nem engedik meg, hogy magas, izlésnemesítő és művészet fejlesztő színvonalán maradjon, hanem, szegény ide, szegény oda, meg kell akadnia a körülményekkel, s oly vállalat gyanánt kell szerepelnie, melynek főcélja a nyereséskedés. Ha ezt kimondjuk, s a színház lemond az országos és fedelmi subventióról, melynek czélja a színházat kultúrterekvésében előmozdítani, ez esetben mi soha egy szóval sem vonunk senkit felelősségre a nemzeti színház irányáért.

Végül engedje meg t. igazgató ur, hogy pár szót mondjunk viszonzásul néhány megjegyzésére.

On kétségkívül — mint maga is kifejezi — nagyon el van foglalva a színház vezetésének ügybajjaival, s a jövedelmek, kiadások számításával, mint ez egy oly jó gazda és ügybuzgó emberhez illik, s ezen elfoglaltsága közepett nem volt ideje figyelmesen elolvasni cikkeit, mert különben nem állítaná, hogy a „III. Richard”-ban, melyet egyszerűen látványos tragédiának nevezünk, mi kánkánt és bacchanáliát láttunk. A „Téli regé”-re vonatkozó azon állításunkat, miszerint „méltatlan dolog a nemzeti színház közönségét a dráma napjain is az „Ördög pilulái” és „Dunán apó”-ból vett kánkánokkal, bacchanáliákkal stb. mulatgatni” — ön, t. igazgató ur konkrét értelemről kivételként, azt általában kiterjesztvén a drámai előadásokra.

Ezen és ezekhez hasonló félremagyarázásait, mind említettük, sok oldalú elfoglaltságának rójk föl, mivel egy oly kitűnő állása férfiról, mint ön, nem teszünk föl, hogy polemiaiban a ferdtés megvetésre méltó eszközökhöz folyamodnék.

Végül tudomásul vesszük, hogy a lefolyt évben 36 ezer forintot költöttek a díszletekre és kiállításokra, mi igen szép szám. Az opera ebből, miként ön állítja tiszt. igazgató ur annyit kapott, amennyit kívánt. Ez esetben azonban nem kívánhatott sokat, mivel keveset kapott, mert egy év elforgása alatt csak egy opera a „Prófeta” állítottott ki egészen, a „Mignon” pedig részben, a kiállítási fűsszeget tehát a dráma kapta, mi — elismerés gyanánt legyen mondva — meg is látszott rajta.

Toszt előadó nem fogadhatja el előtte szóló argumentációját s az eredeti szöveg megtartását kéri.

Pauler miniszter figyelembe ajánlja a háznak, hogy a közjegyző sok tekintetben, mint a bíróság megbízottja működik, ezt nem szabad elfelejteni, s azért a bíróságnak is kell befolyást adni az állam érdeke szempontjából a fegyelmi eljárásnál ép úgy, mint a testületi szellem érdekében a kamarának.

Tagadja mint ha a közjegyzők a priori kisebbségben maradnának, mert nincs ok feltenni, hogy külön oszljonszavazatuk, bizonyítják ezt a kereskedelmi ügyekben létező vegyes bizottságok példája.

Lázár Ádám egyáltalában ellensége a fegyelmi bíróságoknak különben pártolja a kisebbségi véleményt.

Remete a kisebbségi véleményt pártolja, az állam érdeke a kir. ügyész föllebezési joga által meg van óva.

A szavazásnál a kisebbségi vélemény nagy többséggel elvetettvén megmarad a szerkezet.

a 213. szakasznál **Brennerbeeg** kívánja kimondatni, hogy az Erdélyben már létező jegyzők maradjanak meg.

Toszt előadó más lévén azon törvényben, melynek alapján nevezettek ki Erdélyben a közjegyzők a kvalifikatio a módosítványt el nem fogadhatja.

Pauler miniszter megjegyzi, hogy akik a mostani jegyzők közül a szükséges kvalifikatiót bírják, figyelembe fognak vétetni.

A ház e módosítványt elveti.

Vége a 215-ik és utolsó szakasznál **Bónis** indítványára határozatik, hogy a törvény 1874 nov 1-re helyett 1875 január elsején lépjen hatályba.

Elnök a holnapi ülés napirendjét a kérvények tárgyalása és több bizottságokban megtűrt helyek betöltésére szükséges szavazások képezik, kéri a házat, hogy ha az ülés 12 óránál tovább nem tartana az osztályok jönnének össze.

Tisza Kálmán Szőgyényi László és **Pauler** miniszter-rövid észrevételei után az osztályok tárgyalási napirendje következőleg állapítatik meg:

1. Az 1874-ik 21-ik törvények módosítása;
2. A budapesti telekkönyvek átváltoztatása.
3. A váltóhamisítások elleni intézkedések.
4. A vasutak által okozott halál és testi sérülések esetébeni felelősség.
5. Az ügyvédi rendtartás.

Holnap ülés.

Különlélek.

Budapest, ápril 24.

(Hivatalos.) A vallás- és közoktatási miniszter a budapesti tanfelügyelőséghez Faller Mihályt tollnokká nevezte ki, az igazságügyminiszter Skublies Arthur tapolezai kir. járásbírósi irnokot a nagy-kánizsai törvényszékhez, Kovács Vilmos nagy-kánizsai törvényszéki irnokot pedig a tapolezai járásbírószághoz, helyette át, s a pécsi m. kir. pénzügyigazgatóság Unger Mort VII. oszt. adótitkárát nevezte ki.

Czimadományozás. Ó fűlsége, Kilenyi Hugó földműv. ipar és keresk. miniszteri elnöki titkárát osztálytanácsossá nevezte ki, továbbá László Kálmán és dr. Matlekovics Sándor miniszteri titkároknak az osztálytanácsai czimet és jellegét díjmentesen adományozta.

Budapest fővárosi tegnapi közgyűléséből. A tegnapi folytatódó közgyűlésen **Bachmeyer György**, az V. kerület újonnan választott előjárója letette hivatalos esküjét. A városi elnöki körönde, mely november hóban le fog bontatni, ez ideig raktárkép használtatik. A köpörbánya 100 frtért egy évre bérbé adatik. Alkér tanácsos előadja a köztisztaság fűntartása czéljából készített rendszabályjavaslatot. A középítési bizottság e javaslatot elfogadta, s csupán a 6. pontot kívánja oda módosítani, hogy a főváros összes területén kötelezessenek a házbertokosok a járdák helyreállítására. — Az indítvány bővebb eszmecserére ad alkalmat, melyben Szentkirályi, Scheich, Máttyus, Gerlóczy alpolgármester és többen vesznek részt, végül a közgyűlés által pontonként elfogadtatik. Légrády bizottsági tag egy második fotométer föllállítását indítványozta. A középítési bizottság semmiféle tekintetben sem tartja a fotométer fölállítását szükségesnek; ezen ügyben megkérdéztet bels. külföldi szakértők ugyanigy nyilatkoznak. — Miután Légrády Károly még egyszer szót emel légszoeszmérője mellett, minek védelmezésében, mint mellesleg megjegyzi, semmi érdeke nincs, a közgyűlés indítványát egyhangulag elveti. A tanács előterjesztése az István térnek sétányára való átalakítására vonatkozólag elfogadtatik. A közmunkák tanácsa azt kívánja, hogy a Karpfenstein utcával párhuzamos utca teljesen beszűntetessék, a közgyűlés által elfogadtatik, a tanács javaslata ellenében, mely azt indítványozza, hogy az utca egy része meghagyassék. A régi színházter szabályozásának megállapítása iránt a tanács előterjeszti, hogy a közmunka-tanács elfogadta azon tervet, mely szerint a régi színház-ter mint tér őrösen megmaradjon, mely javaslat elfogadtatik. Küzdő Vince és érdektársai fölfolyamodványa az iránt, hogy a szegényház mellett volt városi telkek az építési határidő meghosszabbíttassék, az ügyési hivatalnak adatott ki. A kávécsok folyamodványa a közelebb fölemelt járdahasználati díjak leszállítása iránt, hogy p. i. ezentul is csupán két száztól fizetessék, a tanács által pártolólág terjesztetik a közgyűlés elé; a tanács javaslata elfogadtattott.

Adakozások a honvédménházra. Ápril hó 15-ig. 1874. Két névtelen (S. J. M. M.) évenként 20 frt, Löcse szab. kir. város évenként 10 frt, Körös-Ladány községe évenként 20 forint, nógrádmegyei népbank évenként 10 frt. Losonczi városa évenként 25 frt, Busbak Ádám évenként 5 frt, kalocsai casino évenként 10 frt. Schandl Sándor havont 2 frt, Tóth Lajos havonként 1 frt, Eklér Viktor 2 frt, Dalmady Győző mindenkorra 2 frt, Szabó Kálmán mindenkorra 1 frt, Hegedűs Ferencz mindenkorra 1 frt, m. k. 66-ik honvédszázalaj mindenkorra 15 frt, Tordamegyei alispán ivén mindenkorra 7 frt 90 kr., temesvári takarékpénztár mindenkorra 100 frt, Mihalovics József, zágrábi érsek 6 nmlga mindenkorra 200 frt, nagy-kunság-karagyi takarékpénztár mindenkorra 50 frt, Mannsberger, miskolci színházigazgató mindenkorra 20 frt, körös-ladányi polgárok ivén mindenkorra 4 frt, Reichmann, Hyppodrom-igazgató Pesten

mindenkorra 10 frt, Üröm, Sződ, Borosjenő, Csobánka, Pilis-Csaba, Csomád községek pestmegyei alispán által mindenkorra 22 frt 40 kr., kolozsvári polgárok márczius 15-én tartott ünnepély mindenkorra 236 frt, losonczyi polgárok ivén mindenkorra 16 frt, váci takarékpénztár mindenkorra 10 frt. Összesen 696 frt 30 kr., ezenkívül 105 frt, mindössze 801 frt 30 kr. — Kéretnek a tek. szerkesztő urak, a honvédménház érdekében, jelen közleményt becses lapjaikban fölvenni. Tássy Becz. László m. p., bizt. tag, Ganóczy Flóris m. p., egyleti jegyző. Szathmáry Mihály m. p., ezredes, pénztárnok.

Népesedési mozgalom. A statisztikai hivatal kimutatja, a főváros multihavi népesedési mozgalomára vonatkozólag, ugyancsak kedvezőtlen. Márczius hó négy hetében élve született 1131 gyermek, elhalt ugyanazon időben 1190 egyén, a halálozások többlete tehát 59-et tesz. Ez év 12 hetére összesen 3184 születés esik, halálozás pedig 3068, s így az eddig lefolyt három hó 12 hetében a születések 116 esettel mulják fölül a halálozásokat. A törvénytelen gyermekek száma, e hóban az összes születések 28 százalékát teszi. Nemre nézve a fűszületések 23 esettel mulják fölül a leányfűszületéseket. A halottak száma márczius hó négy hetében mint föntebb említett 1190 volt, mi egész évre számítván és Budapest lakosságát 300 ezerre téve 515 százaléknyi halandóságnak felelne meg Ezen roppant halandóság mérvéről helyes fogalmat nyerünk, ha meggondoljuk, hogy ha ily halandóság viszonyok állnának volna a most élő lakosság 19 év alatt egytől egyig kihalt volna. Rómában (szintén 10.000 lakos után egy évre számítva) márczius havában 438, Berlinben 321, Londonban 249, Párisban 248, egyén halt el. A halálok közt leggyakoribb volt, e hóban is, a tüdőgímő és a tüdő-s mellhártya lob, melyeknek az elhaltak csaknem harmadrésze esett áldozatul. Himlőben a lefolyt három hó mindegyikében átlag 70—80 ember halt el, míg a vörheny, mely e hóban csak husz esetben volt halálos kimenetelű, hóról-hóra kevesebb áldozatot követelt. A halottak közt volt 325 első korúve előtt elhalt gyermek. Esketés az egész hóban csak 53 fordult elő; s így 318-al kevesebb mint márczius havában.

Tanulók párbaja. Tegnapelőtt egy tizenöt éves D. és egy tizenhat éves F. tanuló párbajt voltak vívandók, mert a tizenöt éves lovag nem tartá ellenfelét bizonyos ügyben elég gavalléros viselkedni. A sértés természetén vért kívánt, ez már divat, az országgyűlési képviselőkről s másokról a diákokra is ráragad. Egyik fővárosi hotel volt kijelölve a párbajra. A szekundánsok: két negyedik osztálybeli gyermek és egy orvosnövendék (a hivatalos orvos) már jelen voltak és várták a lovagias küzdelmet. A két kiengesztelhetlen ellenfél megjelent és csakhamar fénylett kezökben a kard, hogy végig hasítsa valamelyikük ártatlan arcát; hanem mielőtt kivégezték volna egymást, megjelent egyik tanáruk is és a bátorság egy percz alatt kioltott mindkét lovag szívéből. A tanár kibékíté a két diákot s hogy véletlenül utóbb még egyszer össze ne vesszenek, mindkettőt magával vitte. Így aztán megszünt a baj.

Rövid hírek. Az isvántéri színházban pünkösdi első napján lesz az első előadás, Berg „Egy szó az országgyűléshez” című, Bécsben élénk zajt keltett színművével; a társulatnak több jó tagja lesz: Kápolnay, Solymossy, sat: Vizvári is vendégszerepelni fog a színháznap alatt. — Az ó-budai adókönyvek oly rendtelentel vezetettek, hogy a pénzügyminiszterium azok lezárását rendelte el, és a lezárással a fővárosi adószámviteli hivatal főnököt Sziméni Rezső urat javasolta megbízatni. — A fővárosi adóhátralékok erélyes behajtása czéljából a pénzügyminiszterium a fővárosi adó-behajtó személyzet szaporítását rendelte el, miután annak eddigi létszáma elégtelennek bizonyult. Erdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy 1860 óta a hátralék állami adóban 5 millió, városi adóban 1 millió frtra tétetik; ebből azonban tetemes összeg be nem hajtható, miután az adóhátralékosok egy része meghalt, másrésze elszegényedett vagy a fővárosból elköltözött. — A budai Meyer-féle árvaház mint már régebben említettük, egyesíteni akarták a pesti árvaházakkal. Ez ügyet a városi jogügyi bizottságban tárgyalták. Dobos és Rupp kiemelték, hogy sem humanitárius, sem jogi szempontból — a mennyiben a végrendeleti intézkedés megváltoztatásával járna — az egyesítés nem tanácsolható, és így az említett árvaház továbbra is külön ön fog állani.

Nemzeti színház. Szombat, ápril 25. „Tannhäuser”. Opera 3 fölvonásban.

A földrajzi társulat havi ülése.

— Ápril 23. —

A magyar földrajzi társulat tegnapi ülése, mint rendszeren, most is jól volt látogatva.

Első fölolvásó Hunfalvy Pál volt, ki egy „látogatását ismertette Norvégiában.”

Hunfalvy épen akkor utazott e regényes országban, midőn az új svéd-norvég király, II. Oszkár ünnepélyes utazást tön Svédország testvérországában. Pár napot Christianában tartózkodott, hol épen a király bevonult a lakosság nagy öröme között. Augusztus 7-én vasuton mentek az utolsó vasuti állomásig. Átmentek a Glommen folyón, Norvégia legnagyobb folyóján, mely a fővárosához közel ömlik a tengerbe. Fölfelé haladván, mindinkább behatoltak a hegyes vidékekbe, melyek óriási erdőkkel födvék az ország bensejében. De pusztulnak is erősen ez erdők, minthogy a házak a falvakban, sőt a templomok is fűből építvők. A szolgáltat mindenütt, vasutaknál ép úgy, mint gőzhajón és postán, nyájas és előzékeny. A lakosságnál az angol nyelv ujabbban jobban van elterjedve a németnél, míg az utóbbi a kereskedők előtt inkább ismeretes. Hunfalvy Lillehammerban, a Mosel-tó partján is egy napon át időzött. Lillehammerban kocsit fogadott utitársaival. A vidég a legregényesebbek közé tartozott.

Ezután utazóink hosszabban leírja utazását Drons-

heimba, az ős norvég koronázó városba, honnét Tromsøbe ment.

Leírásában nagyon is részletekbe bocsátkozott, úgy hogy az egész fölolvadás inkább mulattató, mint oktató volt.

Ily fölolvadások egy földrajzi társulat céljának nem igen felelnek meg.

Hunfalvy fölolvadását az idő rövidsége miatt be nem végezhetette. Utána Berecz Antal szölte a „Samoa és Jap” szigetekről Gröföle, Kubary s Tettens nyomán.

E szigetek a csöndes tengerben vannak, részint az egyenlítő alatt, részint fölülte.

A Jap-sziget a Karolina-szigetek közül való. Tettens kapitány ismertette leginkább 1865-ben tett utazása alkalmával. Összes területe csak 3.8 négyzet mértföld, s így területe körülbelül Bréma városéhoz hasonlít. Rul a sziget legelőkelőbb helysége. Festői vidékkel s kövezett utcákkal bír.

Az egész sziget csak 3000 lakost számít. Lakói többnyire bennszülöttek, világosbarna színtűek, kajszán álló szemekkel. A szakáll gyöngye kifejlődésű, a haj sima. Mindkét nemnél hosszú. A férfiak erőteljesek, a nők ifjú korukban kellemes külsejűek. Szellemi tekintetben értelmes, de egyszersmind ravasz és alattomos nép. A tättovirozás közöttük nagyban divik, mentül több a rajz egy emberi testen, annál nagyobb rangot mutat. Rab-szolgának egyáltalában nem szabad tättoviroztatni testét. Ezenkívül mindkét nemtek kifurják fülcimpájukat. Az így támadt ürbe ékszereket, sokszor virágokat alkalmaznak.

Berecz is csak kivonatolva olvashatta föl értekezését. Az ülés esti háromnegyed 8-ig tartott.

Táviratok.

Bécs, ápril 23. A képviselőház költségvetési bizottsága 12 szavazattal 10 ellen hozzájárul az urak házának a lübeni mitegyetemre vonatkozó határozatához. Suezs bejelenté a kisebbségi szavazatot.

Bécs, ápril 24. A tegnapi községtanácsi választások alkalmával az 1. és 2-ik választói testület kizárólag szabadelvű pártiakat választott.

Bécs, ápril 24. A képviselőház tegnapi ülésének végén Hoffer egy, az alkotmánypárt majdnem összes frakciói által aláírt ieterpellatit terjesztett be a ruthen képviselőknek Sembratovicz érsék által történt feddésére nézve.

Berlin, ápril 23. A birodalmi gyűlés megkezdvén az egyházi hivatalok jogosulatlan gyakorlására vonatkozó törvényjavaslat második olvasását határai vita után annak első cikkét a módosítványok elvetésével elfogadta. A vitát holnap folytatják. Az ülésszek alkalmasint csak kedden fog berekesztetni.

Versailles, ápril 24. Az állandó bizottságban Broglie herczeg, interpelláltván a marseillesi megyetanácsban történetekre nézve, kijelenté, hogy a kormány ez ügyben vizsgálatot rendelt el és az eldöntésről jelentést teend.

Róma, ápril 23. A kamara a pénzügyi törvényjavaslatokra nézve az általános vitát befejezte és holnap a részletes vitát kezdi meg.

Madrid, ápril 23. A carlisták foglyaikat szabadon bocsátották.

Bukarest, ápril 23. A kamarák május 7-ére rendkívüli ülészakra egybehivattak.

Szent-Pétervár, ápril 23. A „Golos” ezimű lapcolportálását beszüntető rendelet hatályon kívül helyeztetett.

Közigazdaság.

Budapest, ápril 24.

A közlekedési miniszterium következő közrendeletet bocsátott ki. A Tisza és Maros folyamok átmetszéseinek hajózhatása tárgyában kiadott szabályrendeletet a közönségnek tudomás végett 1/2. alatt ide esatova oly fölhívással küldöm meg, hogy noha e rendelet teljesítése egy fölügyeleti mint ellenőrzési szempontokból elő sorban a

folyam-mérnökségekre van bizva, mégis annak sikeres fogantatására saját hatáskörben is hathatósan közreműködni és a hajósok részéről netán tapasztalt eltérés vagy áthágás esetén rendelettel törvényes fogantatása s érvényesítése céljából közlegeimet, melyek egyidejűleg utasítva lőnek, alkalmasint a közönséggel érintkezésbe lépni, törvényes hatalmával támogatni igyekeznek.

A kormány a hajómalmok rendezését elhatározván, azok számának a törvényhatóságok kiküldötteinek közbenjöttével leendő megállapítása, bekötési helyeik kijelölése, szóval teljes rendezése céljából kormánybiztosi minőségben Csath Kálmán miniszteri titkárt küldötte ki, ki a már megkezdett rendezés folytatása végett közelébb az alsó-Dunára indul el.

A budapesti gabna- és értéktözsde. Ápril 24. A gabnaüzletben változás nem történt; a tőzsde hangulata lanyhára fordult, a forgalom gyöngye. Eladattak: m. hitel 143.75—144.50, anglo 30.50—30, földhitel 56.75, munic. 27.25, takarékos és hitel 49, első hazai 2400, egyleti bank 36.75, pesti közuti 377—378 frjtával fizetve. Valutákban az üzlet nyugodt, 20 frankos arany 9—9.03, eszszári arany 5.30, tallér 1.66 1/2.

Felelős szerkesztő: Huszár Imre.
Segéd szerkesztő: Dr. Kakuja Gyula.

— Egy kényelmes lakás két tiszta utcai szobából, szabad szép kilátással, konyha, éléskamra, pinceszével stb., május hótól kezdve bérbé vehető évi 250 forintért. A lakás fekvése egészséges (Buda, I. kerület, Krisztinaváros, sz.-János-utca 27. sz.) s különösen oly bérlőknek igen czélszerű, kiknek időviszonyai távolabbi nyári lakást nem engednek, miután az Pestről gyalog 20 percz alatt, a budai esavargózós-állomástól pedig 10 percz alatt könnyen elérhető. — Ugyanitt nagyobb lakás is bérbé adandó.

H I R D E T É S.

TETTEY NÁNDOR és TÁRSA

könyvkereskedésében

Budapesten: vácz-utca, „a vastuskóhoz” megjelentek:

BONYI LAJOS. A főnő krónikája. Beszélyek a magyar népeletről. 3 kötet ára 3 frt.	JAKAB ELEK. Kolozsvár története. I. kötet, 6- és középkor (513 Kr. e. 1540 Kr. u.) oklevéltár és világszótó rajzokkal. Ára 10 frt.	B. PONGRÁCZ EMIL. Gyöngyvirág. Regény 2 kötet Rózsabimbók. Költeményfüzér 1 frt. diszkötésben 2 frt.
ARGIS GYULA. VIII. Henrik hat házassága. Történeti regény. 1 frt.	Korrajzok és eszmetörédek 1850—1867. évszaktól Jankovich Vincze naplója után 1 frt.	Estikék. Beszélyfüzér 60 kr.
ASBÓTH JÁNOS. A magyar királyi honvédelmi miniszterium működése 1867—72 a miniszter ur megbízásából hivatalos adatok alapján. 3 frt.	KÖVÁRI LÁSZLÓ. Erdély története. I. kötet. Az ősidőkről 1310-ig 2 frt.	Suezig és vissza. Utirajzok. 2 kötet 2 frt.
GEORGH BARTAL. Commentarium ad historium status jurisque publici Hungariae. 3 köt. 5 frt.	II. kötet Az Anjou ház uralmától II. Lajos királyig 1.80 kr.	PRÉM JÓZSEF. Külföldi költők. Műfordítások 1.20 kr.
BARTALUS ISTVÁN. Magyar népdalok egyetemes gyűjteménye. A Kisfaludy-társaság megbízásából énekre és zongorára alkalmazva. I kötet 5 frt. diszkötésben 6 frt.	III. Zápolyák kora 2 frt.	Dr. SCHROTT JÓZSEF. Az általános állami számvitel-tan kézikönyve, fordította Fésüs György 2.50 kr.
BEÓTHY ZSOLT. Biró Márton. Regény, ára 1 frt.	IV. A Báthoriak, Bocskai és Bethlenek kora 2.20 kr.	P. SZATHMÁRY KÁROLY. A beszély elmélete, a Kisfaludy-társaság első díjára méltatott pályamű. 60 kr.
DEGRÉ ALAJOS. Salvator Rosa. Történeti regény, 3 kötetben. (3 frt helyett) 2.20 kr.	V. A Rákóczyak és Apafiak kora 2 frt.	A Gyulafehérvár-Nagyenyedi Bethlen-főtanoda története 2.50 kr.
DUMAS SÁNDOR. Egy szerelmi kaland (1 frt helyett) 75 kr.	VI. A Gubernátorok kora. 2 frt.	Beszélyek az erdélyi honvédivilágból. 1 frt. helyett 60 kr.
GAÁL KAROLINA. Egy sarkert ör. Történeti regény Mátyás király korából. 90 kr.	KÖVÁRI LÁSZLÓ. Erdély nevezetesebb családai. Czimerekkkel és leszármazási táblákkal. 30 fametszvény-nyel. Ára 3 frt.	Lukanusz. Szomorujáték öt felvonásban. 60 kr.
GABORIAU E. A 113. számú persomó. Regény 4 kötet 4 frt.	A magyar családi és közéleti viseletek és szokások a nemzeti fejedelmek korából 2 frt.	Nemzeti színház.
Kiadja Toldy István.
GIBBON EDVÁRD. A római birodalom hanyatlásának és bukásának története. Az angol eredetiből átdolgozta Hegyessy Kálmán. Második jutányos kiadás. 2 kötet. Ára 4 frt.	Okmánytár az 1848—1849-iki eseményekhez. Ára 2 frt.	I. Szigligeti Ede. Béli Pál. Eredeti szomorujáték 5 felvonásban.
GONDRECOURT. La Gazette báró. Történeti regény, (3 frt helyett) 2 frt.	Száz történelmi rege 1 frt.	II. Sardou Victor. A jó barátok. Színmű 4 felvonásban fordította: Szerdahelyi Kálmán.
GONZALEZ MANÓ. Az új hölgye. Regény, fordította Balthazar Gyöző 2 kötet 2 frt.	Történelmi adomák. 1 kr.	III. Szigligeti Ede. Fenn az ernyő ninesen kas Eredeti vigjáték 3 felvonásban.
Az egy orosz herczegnő. Regény, fordította Milassin Vilmos. 1 frt 20 kr.	KLOPSTOCK. Messiás. ford. Tárkányi Béla. Diszkötésben (1 frt 50 kr helyett) 1 frt.	IV. Feuillet Octave. A kísértés. Színmű 5 felvonásban Fordította: Radnótfáy S.
HANZÉLY FERENCZ. Kereskedelmi irálytan és levelező, egybekötve kereskedelmi és magániratokkal. Pályamű. 3 frt.	LIPCSEY TAMÁS. Néhány szó a magyar társadalomról 60 kr.	V. Belot Adolf. A rendszeres férjek. Vigjáték 3 felvonásban francziából. Berezik A. és Toldy I.
HAFIZ DALAI. Persa eredetiből ford. Erdődi Harrach Béla 1.20 kr., diszkötésben 2 frt.	IDŐSB MOGYORÓSSY JÁNOS. A Wenckheim Hund család eredete és ivadécai Magyarhonban. 7 kömetszetű arcképpel 1.60 kr.	VI. Berezik Árpád. Ádám és Eva. Vigjáték 1 felvonásban — Chassé erois. Vigjáték 1 felvonásban. Írták: Fournier és Meyer. Francziából: Toldy István.
HUGO VICTOR. A Notre-Dame egyház Párisban. Regény, fordította Szalkay Gergely. 3 kötet 2.50 kr.	ORBÁN BALÁZS. A székelyföld leírása történelmi, régészeti, természetrajzi s népismeri szempontból. Számos önálló és szövegképpel. I. Udvarhelyszék 4 frt. II. Csikszék 3 frt. III. Háromszék 4 frt. IV. Marosszék 4 frt. V. Aranyosszék, Radnóth, Maros-Ujvár, Gyéres és Toroczko vidéke 4 frt. VI. A Barcaság 5 frt. Mind a 6 kötet 24 frt.	Egy-egy kötet ára 80 kr. helyett 60 kr.
	POLITIKAI LEVELEK. Egy külföldön élő honfíhoz. 60 kr.	TÖRS KÁLMÁN. A Margitsziget leírása. 1.20 kr.

 Megjegyzendő, hogy ezeken kívül könyvkereskedésünkben bármily irányu és bárhol megjelent vagy hirdett munkák készletben tartatnak, vagy minden árfelemelés nélkül a leggyorsabban szerezhetők meg.

Tetty Nándor és társa könyvkereskedése Budapesten.